

Weidevogels en landbouw kunnen best samengaan

**SCHARRELEN
OF OPSCHALEN****DAGBLAD THEMA**

De schaalvergroting in de landbouw houdt de gemoederen flink bezig. Maar hoe denkt het Noorden er eigenlijk over? Die vraag staat centraal in een grote publieksenquête en een serie artikelen in *Dagblad van het Noorden* en de *Leeuwarder Courant*. Vandaag: het platteland is grondig veranderd door de schaalvergroting en de mechanisatie. Vroeger wemelde het boerenland van het leven, tegenwoordig is het er vooral stil. Kan het anders?

Door Gerdt van Hofslot

Zijn opa en vader liepen vroeger nog achter de kruiwagen op het land. Of met het paard. Op weides met paardenbloemen en veldleeuweriken, langs sloten met salamanders en krabbenscheer. Tegenwoordig razen reuzen van de loonwerker in snelreïnvvaart over de steriele kavels. Steeds sneller en steeds vroeger in het seizoen, schetst veehouder Hessel Agema (64) uit Kollumerpomp de onstuitbare ontwikkeling naar schaalvergroting in de groene sector. "De grootste tractoren hebben nu 380 paardenkrachten onder de motorkap", weet hij.

Agema doet het overigens bewust anders: hij is een van de bekendste weidevogelboeren van Noord-Nederland. Op zijn bedrijf van 85 hectare en ruim honderd melkkoeien wordt al zes jaar rekening gehouden met de belangen van weidevogels. Het is in Kollumerpomp een komen en gaan van belangstellenden voor zijn groene bedrijfsvoering: hoogleraren uit Groningen en Wageningen, jonge boeren en Kamerleden.

"Vroeger was dit allemaal niet nodig. In de jaren zestig en zeventig ging het nog prima met de weidevogels", zegt Agema. Maar ook zijn areaal is niet ontsnapt aan een ruilverkaveling, die in 2006 werd voltooid.

Door de wals van de ruilverkaveling die over een groot deel van agrarisch Nederland rolde, is veel natuur verdwenen. Bosjes, heggen en wallen werden gerooid, sloten gedempt, kavels vergroot. Tegelijkertijd ging het waterpeil overal omlaag, zodat de boer met zwaardere apparaten zijn land op kon. Organische mest maakte plaats voor drijfmest en kunstmest. Onkruid werd met de spuit te lijf gegaan.

Tegelijkertijd zette de schaalvergroting in de landbouw door. Sedert 2000 is het aantal

land- en tuinbouwbedrijven met 28 procent afgenomen. Nederland telde op 1 april dit jaar nog zo'n 68.000 bedrijven. Driehonderd van de melkveebedrijven hebben meer dan vijfhonderd dieren: 16 procent heeft meer dan 50 hectare landbouwgrond, ruim 3 procent zelfs meer dan 100 hectare.

De voedselproductie steeg razendsnel en dat leverde ons land veel welvaart op. Maar grootschalige landbouw gaat slecht samen met natuur. De prijs werd betaald door de vogels, planten en andere dieren van het boerenland. Uit onderzoek blijkt dat er tegenwoordig op het Europese platteland 300 miljoen vogels minder leven dan dertig jaar geleden.

Subsidie voor agrarisch natuurbeheer helpt ook niet echt, concluderen wetenschappers, nadat er in twintig jaar tijd een slordige miljard euro in is gestoken. "Heel lang dacht men: 'We kunnen samen met de boeren mooie natuur maken. Boeren natuur is ook natuur'. Helaas, het wil niet", zegt de

Groninger hoogleraar en ecooloog Jan Bakker.

Wat wel helpt: het waterpeil omhoog, zodat weidevogels bij hun voedsel kunnen. Dat doet boer Agema ook. "Elk jaar gaat op 1 april het peil 40 centimeter omhoog, tot 15 juli. We noemen dat weidevogelpeil. Rond 1 augustus laten we dat water weer weglopen." Daarnaast houdt hij bij het maaien rekening met de kuikens. "We maaien een perceel in zes of zeven keer en laten steeds een stukje gras staan."

In ruil voor zijn moeite krijgt de boer, op wiens land elk jaar grote aantallen Kieviten, grutto's, tureluurs en scholeksters voor nageslacht zorgen, subsidie. Al wordt die soms te laat uitbetaald. "We zitten nog te wachten op een deel van vorig jaar. Door de bureaucratie duurt dat veel te lang."

Hij heeft het er graag voor over. "Anders blijft er niets over van ons mooiste orkest: het geluid van de weidevogels in het voorjaar. Maar ik maak me wel zorgen en weet niet of er genoeg jonge boeren zijn om straks het

stukje over te nemen."

Bij de Vogelbescherming Nederland gaan ze daar wel van uit. Deze week wordt er een nieuwe campagne gelanceerd om te zorgen dat er in ons land 200.000 hectare weidevogelgrond komt, tegen nog geen 40.000 nu. "Boeren willen het zelf ook graag anders, maar ze zitten vast in het systeem. De hele landbouw hoeft echt niet op de schop om de weidevogels te redden", zegt medewerkster Marieke Dijkman.

Enquête over schaalvergroting

De noordelijke publieksenquête over de schaalvergroting in de landbouw is een gezamenlijk initiatief van boerenorganisatie LTO Noord, de noordelijke milieufederaties, *Dagblad van het Noorden* en de *Leeuwarder Courant*. Op zaterdag 22 juni wordt de vragenlijst gepubliceerd in beide kranten. Ook op de sites van LC en DvHN kan de enquête vanaf die datum worden ingevuld.

▲ Kleinschalig cultuurlandschap, zoals op de foto in Aduarderzijl, biedt nog plaats aan de natuur.

Foto: Peter Wassing

”
Heel lang geleden dacht men dat je samen met de boeren ook mooie natuur kunt maken